

Ragnar Stenberg, Kolstad:

"Bygdehistoriker som skriver om folktro och gamla sägner

Norr om den egentliga bebyggelsen i Kolstad, Gunnarskog, ringlar sig en sliten skogsväg in i vildmarken. Vi fann det klokast att sätta ner bilen och gå vägen till fots. Man vet aldrig, om det går att vända på en sådan väg. Sedan en yster värbäck passerats, som skurit av vägen, kommer man in i en grov granskog, där vitsipporna lyser som en vit blomstermålning mot den mossbruna grundtonen. Och där vid högra vägkanten ligger Ragnar Stenbergs stuga. Fru Ester Nilsson i Kolstad lär ha döpt den stugan, efter vad Stenberg själv berättar. Vem som stod fadder vet jag inte, men det var ett bra namn stugan fick. Den heter Lugnet. Och där sitter Ragnar och skriver — inte sina memoarer — så gammal är han inte, men han skriver både sägner och sanning, verklighet och folktro. Naturligtvis från den egna hembygden. Det är en lovvärd syssla, ty när de gamla en gång är borta, så vet vi bra litet om både verklighet och skrock från våra fäders tid.

Att det kan finnas en plats så gammaldags lugn som den stuga, där Ragnar bor! Bättre namn än Lugnet hade väl ingen kunnat

Ragnar Stenberg, Kolstad, Allstakan, i skrivtagen vid köksbordet hemma i sin stuga.

hitta på. Man hör endast suset i granarna utanför, och när jag var där prasslade regnet lite lätt mot rutan. I spisen sprakade det hemtrevligt. Torrgran i en köksplis har en enastående förmåga att sprida trivsel och ro. Ragnar Stenberg har ingen telefon och inget elektriskt ljus, men han har fotogenlampor och ser gott att skriva och läsa i dess ljus.

Först långa resor — sedan "Lugnet".

Ragnar Stenberg är född på den gamla släktgården Hagen i Allstakan. Där hemma arbetade han på jordbruket redan i pojåkåren, men som 13-åring drog han till Jössefors och jobbade där ett års tid. Sedan gick han genom Höves och Gilserud in till Arvika, ar-

Forts. å sid. 9.

Ragnar Stenbergs stuga "Lugnet" inbäddad i skogen, Kolstad, Gunnarskog.

Bygde...

Forts. från sid. 1.

betade först något i Parkförvaltningen, varefter det blev Arvika-Verken under olika perioder. Efter en tid som gårdskarll och chaufför på såväl Arvika som Karlstads stadshotell tog "amerikafebern" ut sin rätt, och i första hand bar det till Canada, där han i Alberta och en annan provins arbetade på byggen. Sedan dermera blev det omväxlande skogs- och järnvägsarbete i British Columbia, innan Stenberg reste över till Seattle. Han arbetade på träddrageri och på restauranger. En riktig mångsysslare har han varit, Stenberg. Och han nöjde sig inte. Han reste upp till Alaska, där han bl. a. var med

och fiskade både lax och sill med snörpvad i havet.

Men så en dag kom olyckshändelsen, när han var på skogsarbete och råkade fälla ett träd över sig. Detta renderade den hurtfriske vilda-västern-fararen 10 månaders sjukhusvistelse, där man emellertid lappade ihop Stenbergs skador. Och då reste han hem till gamla Sverige och Gunnarskog. Han har även ägt ett annat ställe i Tvärud, men bäst trivs han i Lugnet, som han byggde för några år sedan på en annans mark.

Om torparens hårda villkor och om trollkunnigas visdom

har nu Stenberg samlat många anteckningar i Lugnet, medan fotogenlampan sänt sitt gulaktiga ljus över papperen på bordet under långa vinterkvällar. Han har också skrivit om dagen, när solen silat in sina strålar mellan de grova granarna utanför västerfönstret.

Han har på ett levande sätt beskrivit hur torpen kom till. En liten torftig kåk. Från början inga åkrar. En teg kom till för varje år som gick, och för varje ny teg blev det kanske en fjärding potatis mer än förut. Då var torparen glad. Och så jagade han i skogen både höst och vår.

Torparen var god vän med en riktig skytt, som hette Per, men de litade inte på varandra. När de skildes så passade alltid den ena på att sno undan för den andre endera hagelpungen eller kruthornet. Så hände sig, att en av de båda var ute en vår och märkte att tjädern var i speltaggen. Det var en gammaltupp, som man länge traktat efter livet på, och nu skulle den skjutas utan att någon annan fick vetskap därom. Men när skytten skulle iväg var hagelpungen och kulorna

undangömda av den svekfulle kamraten.

Saken löstes så, att skytten tog sin lodbössa och fick tag i några blyknappar ur en rock. Knapparna klämdes ihop till små kulor — en hel rad i loppet — och så en kraftig förladdning av fårull. Skytten sprang i håll på tjäderspelet men låg länge som i frossa och siktade. Antligen tog han ordentligt sikte och lät skottet gå. Rekylen slog honom sanslös, men när han vaknade fann han till sin glädje att gammaltuppen låg död nedanför speltallen.

Ett annat litet exempel på gammal folketro: Det var en trollkunnig gubbe, som råkade komma på dålig is, när han om våren följde efter en vinterväg på en av Gunnarskogs många skogstjärn. Det var vak vid vak och rätt vad det var så bar det igenom.

— Men det var ingen svårighet att klara sig i land, påstod vandringsmannen, som kunde lite mer än andra. Jag lät mig sjunka ända till botten, och där låg vintervägens hela strimma av hästspilling. Jag både simmade och gick efter denna bottenväg och kom så fram till stranden, där det var landlöst. Snart var jag uppe ur det kalla badet med livet i behåll.

Dessa exempel får vara nog för denna gång på Ragnar Stenbergs uppteckningar. Så otroliga är inte alla hans historier. Han har gott om berättelser ur fädernas vardagsliv, detaljer gripna ur verklighetens nakna fakta. Det är en fascinerande läsning. Men det är med den som med en maträtt. Den måste kryddas för att bli smaklig. Och den konsten har Ragnar Stenberg tydligen kunnat. Han kanske lärde sig detta den tiden han arbetade på restaurang, eller hur det gått till! Det är hans egen hemlighet.

Valdus.